

- ס פ ר -

צדקת הצדיק

זאת הברכה אשר נשאר לנו. ומצא בין נני כתבי קודש
שכתבם בעצם כחייק

מאת כ"ק אדמו"ר זצ"ל ונאון הקדוש. שר התורה. אספקלריא המאירה.
חדד מקמאי. מאיר עיני הגולה.

רבינו **צדוק הכהן** וצוקללהי מלובלין

בן הרב הג' החסידו"ר **יעקב הכהן** זצ"ל אב"ד דק"ק קריזבורג
זכות קדושת תורתו וצדקתו יגן עלינו ועל כל ישראל.

ואני חפלה באשר זכינו להוציא לאור את הספר הזה השני כן נזכר בזכות זה להאיר
סני חבל ביחד חבריו הקדושים בגללות ובנסתרות להאיר ולהלהיב את לבות בני
ישראל לאבינו שבשמים, ונזכר לראות במהרה בנחמדות ציון וירושלים **אמן**.

נעזק ותבוא לבית הדפוס בעוזי על ידי
ברוך דוד הכהן חתן וזרנו של הרמ"צ הגה"ק הג"ל וי"ע.

לובלין

ל"ט

תרע"ג.

שנה

דעת

אתר לימודי יהדות ורוח
www.daat.ac.il

בס"ד קנטרס קראתיו צדקת הצדיק

בשנת צדק"ת אה"ב

[א] ראשית כניסת האדם לעבודת ה' צריך להיות בחפזון כמו שמינו בפסח מזכיר שה' נאכל בחפזון ולא פסח דורות. מפני שהתחלה לנתק עצמו מכל תאוה עוה"ז שהוא מקושר בהם צריך לשמור הרגע שמתעורר בו רצון ה' ולחפזו על אותו רגע למהר ללכת מהם אולי יוכל. ואח"כ שוב ילך במתיטת ולאט כדון פסח דורות :

[ב] ברכות לראש צדיק. לכך מס' ברכות ההתחלה מש"ס שצריך לידע למי עובד. והוא הברכה לפני כל מעשה לייחד כל מעשיו לה' כמ"ש בכל דרכיך דעו כמ"ש הרמב"ם. והוא ע"י הברכה וכמו שאמרו השיעור זה קטן שידע למי מברכין. משא"כ בשאר מצות אין השיעור שידע למי מניחין תפילין וכיוצא. מבואר שהברכה עיקרה הידיעה למי מברכין שכל כך נסדרה. והוא התחלת הכניסה לחורה כמ"ש ראשית חכמה יראת ה'. ויר"ש הוא ע"י שויתי ה' לגדי תמיד כמ"ש בזה"ה דריש או"ח. והייט ברטת שכולן מתחילין בלשון טכח שמיד בהתחלת הברכה צריך להיות הש"י טכח עיניו כאלו עומד עליו ומתוהו. והסיוס לשון נסתר דמיד נעלם כמ"ש על גחליו ירחק נוגע ואיט נוגע כידוע :

[ג] עיקר הק"ש קבלת עול מ"ש ועול
 תורה ומצוות כדאי' (ברכות ג.)
 וצריך ביס ולילה. ולא בטוקר וערב אלא
 בשכנך ובקמך פ' שם י"א א'. דיהיב הזמן
 בזה מאס דהטוקר וערב הם ש"ט"ס בעול
 ולא באדם והי' די בקבלה א' לשניהם רק
 מפני השיט"ס שבאדם שביום קם ועסק
 במלאכתו וצריך קבלת עול מ"ש שכל מעשיו
 יהי' לש"ש כמ"ש (פירובין סה.) אכן פועלי
 דיממא כפועלים העושים מלאכה שכל מעשיהם
 לארזן ואפי' בברהמ"ז מקצר בשביל עבודתו.
 ובלילה עת שכיבה ומטחה צריך ג"כ קבלת
 עומ"ש שגם בשכבו על מטתו ידע לפני מי
 הוא שוכב כמ"ש בהג"ה דריש אור"ח. וזה
 מלאכה יותר גדולה. וכמו ששמעתי בזה
 ע"פ ויחלוס יעקב שמהלומות ניכר מעלת
 האדם אם גם כשאינו עושה כלום רעיונותיו
 רק והגה ה' נצב עליו. ובדבר זה לדיקים
 מעטים שנתפארו כן. ולכך נחתו ברכה
 היתירה לערבית שהוא השכיב ללילות :

[ד] מצוה ראשונה שנתחייב האדם
 כשנעשה האדם בן י"צ שנה
 הוא ק"ש של ערבית שהוא הראשית כמ"ל
 כי הוא וברכות א' רק שהברכות בפרט
 המעשים וזו בכלל על כל מעשה הקימה
 ועל כל מעשה השכיבה ושל ערבית קודם
 כדפתח ב' חנא דאקרא קאי : וליק מצרייתו
 של עולם לענין קבלת עומ"ש דברישא חסוכא
 צריך קבלת עומ"ש אף מחוץ החושך והסכלות
 והעדר המעשים ואז צו לקיימה בעשר
 ונהארא דיממא השגה הברורה שפי"ז נמשך
 המעשה :

[ה] **ואעפ"י** שטיקר חיוב קבלת עומ"ש

בק"ש מ"מ חיובה נמשך

לעולם שאפי' רגע א' לא יצא ממנו בעול.

וכמו שאומרים ע"מ שחטאט לפניך בכ"י קת

על וכמ"ש הבע"ש ע"פ אשרי אדם לא

יחשוב ה' לו עון. וקבלת עומ"ש של ערביה

זמנה כל זמן השכיבה שכל הלילה צריך להיות

נושא בעול. אבל של שחרית רק בתחלת

הקימה וכמו הברכה בתחילת המזנה סגי על

כל המזנה אף שנמשכת זמן מה. לפי שקבלת

העול די בתחלת המעשה ואח"כ קדושת

המעשה ממשכת. וכמו בלשמה גבי גט כמ"ש

בתניא פ' מ"א ה"ג ביום שהוא עת המעשה

הוא רק בתחלת המעשה וכדד"ק קרא

בשכבך היינו כל הלילה דשוכבין. משא"כ

בקומך הוא רק בתחלת יום דאז קמין ועומדין

משא"כ כל היום הולך ויושב ול"ש בקומך.

והיינו דעל יום מעשה כללות הקבלת עול

מ"ש בתחילת היום די :

[ו] **קבלת** עול מ"ש שלימה אמרו

(ברכות טו.) נפנה פי'

מכל גילולי תאות עוה"ז המותרות אשר לא

לש"ש. ומוטל ידיו שמעתי שזה רמיזת רחיצה

ידים על כילוק נגיעות. וי"ל עוד רומז על

הרחיצה ממה שכבר נתלכלכו כלי המעשה

מאותם הטיטופות ירחס במי הדעת וטהר.

ומניח תפילין כמ"ש ביע"ד שהוא תיחס ש"ש

שנושא עליו כמו עבד שטשא הנשקא מאדונו

לאות שהוא אדונו. ועל ידו לאות לעצמו

ועל הראש לאות לכל עמי הארץ כי שמו

דמרא עלי'. וקורא ק"ש קבלת עול מ"ש

ועל תורה ומצוות ומחפלה [גם זה מכלל

מלכות שמים כמ"ש תוס' יד ב' כי ק"ש
 אינו לנוכח הש"י משא"כ תפלה כדפירש"י
 (ברכות כה רע"א) ושליווח המלכות שמים
 שיה' לנוכח הש"י. ואמר כל ההכנות אלו
 או מתפלל :

[ז] **זמן** ק"ש חלי בזמן אכילה במשנה
 דריש ברכות תשס בברי' פ"ב .
 כי אכילה הוא קיום החיים וכך קבלת עול
 מ"ש . וכמו שאכילת האדם בבוקר ובערב
 כך קבלת עומ"ש . ומ"ד מעני בדעת ש"ן
 לו נר להאיר עיני שכלו וממהר באכילה
 פשוטה כך קבלת עומ"ש בפשיטות כעני זה
 שאוכל רק פת במלח . וחד מ"ד דבחר רוב
 בכ"א דג"כ א"ל טהרה רק מחיטות קלת עד
 שיה' נר ה' נשמת אדם מאיר עיני שכלם .
 ולחד מ"ד ככלילי שבת שהכל מוכן מבטור
 יום ודי לק"ש של ערבית ההכנה שמבטור
 ע"י מעשה היום וא"ל הכנה אחרת . וההלכה
 ככהנים שהם הבטלנים מכל עניני עוה"ז
 שאין להם אלא עסק התורה כמ"ש הרמב"מ
 סוף (ה' שמיניה ויובל) וכן שמעתי בזה
 ואכילתם קודש לה' ולריכים טהרה וכך לק"ש
 נפנה ונוטל ידיו קודם כמ"ש לעיל פירושו :

[ח] **זמן** ההכנה הזו הכל לפי מה שהוא
 אדם וחסידים היו שוהים רק
 שעה א' לתפלה כדאי' (ברכות ל :) וזה
 טעם ג"כ שהרחיבו בזמן של ערבית עד
 עמוד השחר כי בחשכת ליל קשה למצוא
 בהירות מלכות שמים פעמים עד עה"ש כולי
 האי ואולי . משא"כ ביום כמ"ש להגיד בבוקר
 חסדך או אפשר להגיד מיד בבוקר מתוך

אור הניכר . משא"כ בלילות רק האמונה
 בלב ולא ההגדה שהוא ההולאה מכח אל
 הפועל על העבר אלא הקיווי על העתיד
 כאשר אהא בוקר גם בכל הלילה כולה .
 ולכך חפלת ערבית רשות כי חפלה הוא הכרת
 הטוב יוחר מק"ש כמ"ש לעיל אות ו' וא"א
 ל ריב בלילה דזה שמי לעלם כתיב בצוה"ו
 שדומה ללילה . רק רשות למי שחננו ה'
 להיות לילה כיום יאיר לו . רק האידנא
 בעקבות דמשיחא קדוש לאור היום קבלינהו
 לחובה . וחפלת השחר ג"כ זמנה עד חלות
 יוחר מחמן ק"ש כי לקבלת הטוב מחלכות
 שמים זריך הכנה יוחר . ולכך יש חסלומין
 לחפלה אצל חפלה הסמוכה אע"פ שער
 הזמן משא"כ בחפלה השלישית הוי מעוות כו'
 דבשרי זימני הוי חזקה לגבי אותה דלא מצי
 מכין לה :

[ט] **ישב** אדם ולא עשה מלוא שחובה עליו
 לעשותה כאלו עשה עבירה . כך
 שמעתי מדיוק לשון המשנה דריש ברכות
 להרחיק מן העבירה . ופשוט הוא שכן מצינו
 (ר"ה יז .) פושעי ישראל בגופן קרקפתא
 דלא מנח תפילין אע"ג דאינו אלא בשב
 ואל תעשה :

[י] **בל** בנין לימודו יהיה על המקרא שזיוה
 ה' וזה יהי' טוב עיניו כי ע"ז
 הוא ידן על מה שזוה הש"י בתורתו . וע"ז
 רמז בראש המשיח דפתח מאימתי ותנא
 אקרא קאי כדמ' בגמ' . לאורויי דכל משנתו
 רק אקרא קאי ולא כלימוד חכמה מחכמות .
 וכמדומה שכן שמעתי ג"כ :

[יא] **יִלְפִינָן** מִבְרִייתוֹ שֶׁל עוֹלָם דְּבַל
דְּבַר הַלֵּילָה קוֹדֵם לְיוֹם

כְּדֹאִי רִישׁ בְּרֻכּוֹת . כִּי בָּלָל דְּבַר הַהֶעֱדָר
קוֹדֵם לַהֲוִיָּה וְכִי אֶשֶׁב בַּחוּשׁ אֲדַע כִּי אֲחִ"כ
ה' אֹרֵךְ לִי . כִּי כָל חַיֵּי הָאָדָם כַּךְ מוֹרֵכִים
מִהֶזְמֵן מוֹשֵׁךְ וְאוֹר יוֹם וְלֵילָה כַּךְ חוֹזֵר חֲלִילָה
רַק שֶׁהַחוּשׁ קוֹדֵם דְּקִלְפָּה קוֹדֶמֶת לַפְּרִי .
חוּץ בְּקִדְשֵׁי קִי"ל הַלֵּילָה אֶחָד הַיּוֹם כִּי מִי
שֶׁכָּבַד בָּא אֶל הַקֹּדֶשׁ הַיּוֹם קוֹדֵם כְּמוֹ מִי
שֶׁעוֹמֵד חוּץ הַפְּרִי אֵלָּלוּ הַפְּרִי קוֹדֵם לְקִלְפָּה
[וְלִכְךָ ס"ד גַּם לִק"ש וְכַ"ש בְּמִק"א] . וְעַי'
בְּחַר"י בְּרֻכּוֹת ח' א' ד"ה וְאוֹמֵר דְּגַם
בְּחֹרֶה כֵּן :

[יב] **בְּתִשׁוּבָה** יֵשׁ ב' עֲשִׂיִּים לַהֲבֹא

וּמִיָּקִין הָעֵבֶר וְהוּ
טַעֲמָא שְׁלִרִיךְ ב' דְּבָרִים טַהֲרָה עַל לַהֲבֹא
[בְּמִי הֲרַעַח הוּא תוֹרָה תְּבַלִּין וּמַלְי מַעֲבִירוֹת
לַהֲבֹא שֶׁהַמֶּלֶךְ מַחֲזִיר לְמוֹטֵב כַּ"ש בְּמַד'
רִישׁ אִיכָה . וְכַ"ש בְּמַדְב"א וּבְמַד' (וִיָּק"ר
פ' כה) שֶׁהַתְּשׁוּבָה לְמַד דָּף א' יִלְמוֹד ב'
דְּפִיס] וּכְפָרָה הוּא לְתַקֵּן הָעֵבֶר וְלַכְפֹּר הַחֲטָא
וְהוּא ע"י קֶרֶבֶן וְדוּגְמָא תְּפִלָּה אִו תַּעֲנִית
וְזִדְקָה . וְקִי"ל כְּפָרָה לֹא מַעֲכָבֶת דְּתִשׁוּבָה
אִפִּי הִרְהַר בְּלָבוּ הִר"ז לְדִיק גְּמוּר וְהוּ רַק
לְחִרּוּמָה הַמּוֹרֵס מִן הַחֹל הַגְּמוּר לִהְיוֹת עַכ"פ
בְּגִדֵּר לְדִיק . אֲבָל לְקִדְשֵׁי הַרוּחָה לְהַתְקַדֵּשׁ
וְלִהְיוֹת קָדוֹשׁ לְרִיךְ ג"כ לְרַפָּא אֶחָד הַקּוֹדֵם .
וּמִלִּי זְמַן קִבְּלַת עוֹמ"ש בְּחִרּוּמָה דְּכְפָרָה לֹא
מַעֲכָב לְקִבְּלַת עוֹמ"ש וְק"ש דִּהְיוּ תוֹרָה
כְּפִירָשׁ"י שֶׁס רִישׁ בְּרֻכּוֹת בָּשָׁם הִירוֹש'
וּבְמַנְחֹת ז"ט ב' ע"ש וְלִרְשָׁע אָמַר אֱלֹהִים
מִה לֶךְ לְסַפֵּר חֻקֵּי אֲבָל מִיד שֶׁנִּטְהַר עַל

להבא הרי זה צדיק גמור ויכול לקבל עומ"ש.
 רק הערב שמש צריך דהיינו שעבר יומו
 שהי' טמא והעריב עליו השמש בטהרה וזהו
 שינוי זמן עד"ש הרמב"מ (פ"ב מה' תשובה)
 בשינוי השם. כל' איני עומד עכשיו באותו
 זמן וגבול בעת שנטמאתי כי ההוא יומא דקא
 גרים שבכל יום האדם עומד בענין אחר.
 ושמשא ממילא ערבא ע"י הקב"ה כי אלמלא
 הקב"ה עזרו כו' :

[יג] **הזמן** מורכב מיום ולילה וכן חיי
 האדם אור וחושך עולה ויורד
 כידוע מאמר הבצ"ש פ"פ שבע יפול צדיק
 וקם. כי ז' ימים הוא שבוע א' ואח"כ
 חוזרים אותן ז' ימים חלילה. ואמנם גם
 בעת החושך צריך אור הלבנה או אור כוכבים
 דנמי אור הוא כדאי' ריש פסחים ולא שיהא
 חשוך לגמרי. ובביתו צריך אור הגר [מזוה]
 ואור תורה שמש ומנן ה' זהו תורה לש"ש
 בבהירות הכרת ש"ש. וזהו ואורביו כלאת
 השמש. ומלדיקי הרבים כוכבים שלומדים
 תורה נגלה לרבים] ופי' בביתו בחדרי לבנו
 אור הגר יפה לבדיקה שאור שבעיסה העמוך
 בחורין ובסדקין זה טוב יותר כלילה בעת
 החושך שאז אור הגר מאיר [משא"כ ביום
 אין מאיר דשרגא בעיהרא ועי' (בירוש' ריש
 פסחים) דביום אף במקום חשוך אין מאיר
 כ"כ. בזמן שהש"ש נגלה על כל פני העולם
 קטן אין נר מזוה חשוב לכלום] ועי' יכול
 לבדוק כל המיני חימוץ מסדקי לבנו עד
 מקום שידו מגעת והשאר מבטלו בלבנו.
 והנה אור השמש מטהר זמן היום והשלמת
 הטהרה כאשר איערב שמשא כדאי' ברכות

ב' דלולי נטהר לא איערב עדיין וכל כמה
 דלא איערב עדיין לריך אותו זמן טהרה ע"ל
 אור השמש שהוא נושחלל בטהרתו :

[יד] **וגם** ביום יש פעמים עגנים המונעים
 האור אבל לא מחשיכים. והם

לטובה כי המסתכל בשמש עיניו כהות וגם
 למנוע חוקק החוס המזיק פעמים לאדם כמו
 שמלנו בנדב ואביהוא. וגם עיקר טובה כמו
 ששמעתי בעיני זה ע"פ המכסה שמים בעבים
 המכין לארץ מטר שעי"ז מוריד טפה חדשה
 לגוף המלמחת אבל המטר עלמו אינו טובה
 אלא בזמנו. ופעמים שהענן רעה שלריך
 חוקק החוס והוא בעת גמר הקצירה שהוא
 גמר המעשה דמכונה קצירה כו"ש בספ"ק
 דב"ק כמ"ש במק"א :

[טו] **מצוה** הוא זכות לאדם שחזרמן לידו
 כמ"ש שכר מלוא מלוא וכמ"ש

בחוספ' (פאה פ"ג) באותו שגודמנה לידו
 מלוא שכחה הביא עולה ובסוכה (כח :)
 דגשמים בחג סימן רע משל כו' ובחיה"ל
 כאשר הש"י רולה לשלוח דורן לאוהבו מזמין
 לו עני. ולכן מברכים שהחיינו על מלוא
 שקבוע זמן. והוא הלשון זכאים לאכול
 בתרומה ברכות ב' ב' דאכילת תרומה מלוא
 כדאי' פסחים (ע"ג רע"א). וחנא דידן
 נכנסין לאורי דכהלים זריזים וזריזים מקדימין
 ותיקף ברגע ראשונה שמטוהרים הם נכנסים
 שמיד בהגיע זמן המלוא יתחיל הכניסה
 וההכנה למלוא. ואגב אורחא קמ"ל דלריך
 כניסה והכנה למלוא ולא אוכלין מיד. ומ"ד
 מטוהרין י"ל דחוס' ד"ה משעה הק' ע"ש

ו"ל נכנס היינו הכנה כנ"ל ובשעת כניסה
 יקרא והאי מ"ד סובר דאין פגאי בשעת
 כניסה לקבלת עומ"ש ותפלה דדי בהכנה
 מועטת. א"כ סובר דקבלת עומ"ש אינו ראוי
 בשעת כניסה דאינו מענין ההכנה רק מזה
 באפי נפשה לכ"א מטוהרים. ותנא דירן
 דקיי"ל כותי' סבר דקבלת עול מ"ש ותפלה
 הוא עצמו ההכנה ומענינה והכנה כז' לריך
 לפני המלות שיקבל עליו קודם עומ"ש בנסתר
 דהיינו ק"ש ובנוכח שהוא תפלה. וזהו הברכה
 שלפני אכילה שהוא נוכח וגסתר. ומתחלת
 בנוכח שגם לברכה לריך הכנה שגם הוא
 נעשה מזה דרבנן כיון שיוצא לפועל בדבור.
 וע"ע מ"ש בזה בקו' עת האוכל :

[זין] **דבר** מזה שטושהו מפני הספק חל
 עליו קדושת הש"י בוודאי כיון
 שלריך לעשותו מפני הספק דוגמת יו"ט שני.
 וע' שבת כ"ג א' דמברכין אשר קדשנו במלותיו
 אספק חוץ מדמאי דרוב ע"ה כו' [יעמ"ש]
 בזה להלכה בחי']. דוגמת מ"ש בתשו' הר"ן
 הובא ב"י יו"ד סי' רכ"ח דכיון שמספק לריך
 חשוב בוודאי [יעמ"ש בזה בחי']. וכ"מ לשון
 הגמ' ברכות ב' ב' משעה שקידש היום בע"ש
 ע"ש ברש"י דהיינו בה"ש וקרוי קדש היום
 בקדושת שבת. [ועל שעת בה"ש י"ל גם
 אשבת ישראל דקדשינהו לשבת אף דקביעא
 וקיימא חומרא דספק הוא מ'שראל] דכל
 שבג"י מחמירים ע"ע לעשותו מזה נעשה
 מזה ויש בו קדושה :

[יז] **זמן** עבודה הפועל רק ביום כמ"ש
 יצא וגו' עדי ערב ולכ"א העירובין

(כה.) חֵן פועלי דיממא אַבל ליליא לשונא
 רק כי יִיף ביממא פרע בליליא [ועצתר"]
 ברכות ח' א' משמע דען הלכה]. רק מ"מ
 מלאנו גבי מלאכת בהמ"ק ברכות ב' ב' ס"ד
 דמקדמי ומחשבי גם בלילה ולמסקנא נמי רק
 משום דהולרכו הלילה למשמר. וע' שבת פ"ט
 ב' אמרי' דל פלגא דלילותא. ונראה דגם
 בכל עבודה ה' הלילה רק למשמר כמ"ס
 (זח"א כז א) לשמרה זו מלוא ל"ח וכמ"ס
 (עירובין לו.) דכ"מ שנא' השמר וגו' הוא
 ל"ח והיינו שלא יעשה עבירות ולכך בשניה
 די עד"ס בפ"ק דע"ז (יט:) יכול יגרה עאמו
 בשניה כו' ע"ס:

[יח] קבלת עומ"ס דערבית חעפ"י
 שהחורה תלחמו בשכיבה
 מ"מ עיקרו תלוי בלילה ג"כ רק שדרך שכיבה
 בלילה נקט כן קרא. כי השכיבה מיוחדת
 ללילה שאינו זמן פעולה אפי' אי איכא אינשי
 [דבזה סגי ע' ט' רע"א] דגנו ביום אינו
 קרוי שכיבה לפי שהיום מיוחד לקימה דהיינו
 עבודה. כ"מ דהעיקר בלילה מלשון משעה
 שקידש כו' ברכות ב' ב' דקשה ע"ז קו'
 הגמ' שם מכדי כו' לימא משעת דה"ש לפי
 פירש"י שם [ולולי פירש"י אפ"ל דמשעה
 שקידש היינו חוס' שבת וא"כ לק"מ די"ל
 דכ"מ אבה"ש דר"י ע"ס בגמ'. ולפירש"י
 צריך לדחוק דחוס' שבת דרבנן והבא דאוי'
 קאמר ול"ע] דע"ז לא שייך דקמ"ל דקדושת
 היום מבה"ש דזה עדיין לא נשמע מדבריו
 אם הי' מקום להסתפק בזה אלא וודאי דעיקר
 ק"ס בלילה ולכך מציין משעה שקידש היום
 דלענין שבת קרוי לילה וכיון שכבר מלאט

פעם א' דנקרא לילה שפיר י"ל גם זמן ק"ש
 אז כיון דאיכא דגטו. כי עיקר השכיבה מיוחד
 לעת החושך והעדר האור והבהירות אז הוא
 עת שכיבה מעבודה [ורק למשמר ממזיקין
 שלא לעבור עכ"פ עבירות או מלות קבועות
 ע"ל אות ט']. וכי עוד שם בגמ' והלא
 כהנים מצעו"י הם טובלים משמע דאין סבירא
 דיהי' זמן ק"ש דשכיבה אז [מיהו זה י"ל
 פשוט דס"ל הא ודאי אין דרך בנ"א שוכבים
 כ"כ מצעו"י] מצעו"י. כי היום למלאכה בעת
 האור לא ישב בטל כישן :

[י"א] **בבל** הענינים ומעשה חלוקת הזמנים
 שמוטבעים בעולם והנהגתו הם
 ג"כ כן אלל השי"ת כמ"ש בפ' הרוואה (נח.)
 מלכותא דרקיע כמלכותא דארעא וכ"א
 בצרכות ג' א' איכא משמורות ברקיע כי
 היכא דאיכא (כ"ה ג' הרא"ש) בארעא והוא
 לגבי הש"י כדמוסיים ועל כל משמר כו'
 [ורש"י שפי' אמלאכים. ל"י למ"ל. אבל
 קושטא כן דלשון משמורות כמו משמורות
 כהונה שומרי בהמ"ק וכן למלכים שומרים
 בלילות ומתחלפים בכל משמר וזהו ג' משמורות
 וכן במלכותא דרקיע. וכמו שיש בארעא
 ניכר חלוקת הזמן לכל אדם כדמוסיים תצור
 כו' כן ברקיע ניכר גם לגבי הש"י נגד למטה].
 וראוי לדבקה בו ולהתבונן במעשה הש"י
 לעשות ג"כ כן וכמ"ש הרא"ש שם אהך דועל
 כל משמר לכן ראוי לכל יר"ש כו'. והתבוננה
 הוא כפי ענין הזמן ובלילה שהוא רומז זמן
 הגלות כמ"ש שומר מה מליל הקב"ה יושב
 ושואג כו' :

[כ] **איכא** משמורות ברקיע לדברים
 רקיעים ר"ל לעבודת הש"י
 כי היכי דאיכא בארעא בעינים הפחותים
 ועבודת האדמה כך ממש דוגמתו וממנו נקח
 לעבוד ה' [באותו עת] בעינין זה. סימן לדבר
 משמר א' חמור נוער. החומר [דוגמת חמור].
 עד"ש עם הדומה לחמור] גם הוא נוער
 כחמור למשוי המלות בכלי המעשה. ב' כלבים
 לוטקים. כמ"ש בזהר לוחין ככלבא. בתפלה.
 [והכלבים עוז פנים. וכן חולפא בתפלה כלפי
 שמיא מהניא כמ"ש בתענית (ח.)] כמ"ש
 (שבת קנה :) לית דעניא מכלבא עני בדעת
 ואין לו אלא תפלה כמ"ש בשמו"ר (פ' לח)
 ח"ל אין אנו יודעין כו' ע"ש. ג' חינוך יונק
 היינו תורה כמ"ש בפ' ע"פ (ק"ב.) ממה
 שעגל רוצה לינק שתיורה נמשלה לחלב. ואשה
 כו' היינו תורה כמ"ש (יבמות סג :) רק אשה
 היא המינקת והיינו גדולי ישראל והינוקת של
 בית רבן מקבלין מהם. והם תורה ועבודה
 וגמ"ח [וכן תורה ותפלה וקרבנות (היינו
 מעשה) בשמו"ר שם] שהם נגד מחשבה
 דיבור ומעשה כמ"ש במק"א. רק שכלילה
 בעת החשך הם הפוכים וכמ"ש במק"א :

[כא] **אתערותא** דלתתא בעבודת ה'
 מעורר למעלה דוגמתו
 כמ"ש בזהר כ"פ. וכמ"ש (חגיגה טו :)
 אשכחי' רבב"א לאלי' כו' ח"ל עכשיו א'
 משמי' דר"מ [וכעין זה בפ"ק דגיטין (ו') :]
 ברי' אביתר]. והו' איכא משמורות ברקיע
 כי היכי דאיכא בארעא. שמהעוררים בארעא
 כפי הסימן דיהיב :

[כב] ג' משמורות וזמנים חלוקים הוי הלילה
 [וע"ש ע"ב דלחד מ"ד ד']. ואותם
 שיודעי בינה לעתים יש להם ג"כ לחלק
 הלילה לג' משמורות וזמנים כל משמר הוא
 זמן בפ"ע וכן חשכת האור וכ"ה זמן הגלות
 חלוק לג' עתים אלו וכמ"ש במק"א :

[כג] בבל מעשה הש"ת יש סימן ניכר
 למטה וכמ"ש בס' לקוטי אמרים
 מהר"ב זל"ל כי חסרון שמגיע לזדיק הוא
 לסימן לו שידע שאותו החסרון בשכינה כביכול
 עש"ב. וזהו על כל משמר שואג כו' וסימן
 לדבר ר"ל שיש סימן ניכר למטה. ושאלה א'
 שהוא במשמר א' דגלות כ"כ בחוקף עד
 שניכר גם בחמור שהוא ברי' פחותה ביותר
 כמ"ש עם הדומה לחמור וכמ"ש בב"ק (לכ :)
 קרייך חמרא כו'. ובשרי' רק בכלבים שאין
 פחותים כ"כ שיש בו זר א' דקדושה כמ"ש
 (ב"ק ס:) כלבים משחקים כו' כלבים בוכים
 כו' דכלב בגימ' אליהו. (ע' פי' פרק שירה
 בס' ריעב"ן) כי יש עזות דקדושה עז כנמר
 [זהו דוגמת קניאת פנחס זה הלי']. וללישנא
 דאמלעית דאמלעיתא היינו חלוצ עת רצון
 כמ"ש יבמות ע"ב א' לכך הסימן כלבים
 נועקים והיינו הרמת קול שמחה אלי' בל
 לעיר שהוא סי' עת רצון כמ"ש הנני שולח
 וגו' לפני וגו'. כי מחלות ואילך מתחיל הרגשת
 היום עד"ש משמורה ופלגא נמי הוי משמורות.
 ובשלישית ההרגשה רק לבג"א שלימים ולפי
 שקרוב לאור היום הם מתעוררים ע"י
 האתערותא דשאלה דלמעלה שהוא מתוך
 הרגשת האור. וכן הם מתעוררים בספור

דחבה אשה לבטלה [כנס"י והש"י כמ"ש
בשה"ש] ותינוקת של בית רבן יונקים משדי
כלל הכנס"י ע"י שמחשוררים לינק. ובהרגשה
למטה בפשטות המעשה אבל רק במין האדם.
ובראשונות אין בנ"א מחשוררים שמחוך חוקק
המושך א"א להרגשה להיות מכח האדם
שבאיש רק מכח החומר :

[כד] **משמור** א' בלילה חמור נוער.
שניעור עדיין לפי שהוא
זמן שהולכין לשכב רוב בנ"א [דל"ל דמה
דאיכא דהולכים לשכב יועיל כדלדין איכא
דגנו דא"כ כל הלילה נמי ע"י ברש"י ותוס'
ט' א' ד"ה ובלבד דיש שהולכים אז תחילת
שכיבה] ע"י בחר"י במשנה דריש ברכונו
[אלבא דר"א וה"ה לדין] ולכך נייעור עם
בעליו עדיין בכוף משמר א' אבל להלאה
קשור על אכוסו. משא"כ כלב אין בעליו
קושרו באכוס [רמז אני ישנה ולבי ער לעקה
בתפלה עבודה שבלב] ובתחילת (לל"ק) משמר
ג' טוב נעורים א"כ אין זמן שינה רק משמר
אחד היינו ד' שעות וללישנא ב' דבכוף משמר
ג' נעורים זמן שינה ח' שעות וזהו כד' רמב"מ
בה' דיעות דפסק כלישנא בחר"א כדרכו.
וע' בתוס' עירובין ס"ה א' ד"ה אלא. י"ל
לילי תקופת תמוז הם ח' שעות בא"י. וע'
שילתי תענית ל"א א' דמט"ו באב נריך
להוסיף והיינו מחצי תקופת תמוז דמחצי
ולמעלה מתחיל להתגדל הלילה. וגם לפי
שהחצי לעולם כסיום ועד החצי כהתחלה לפי
שרובו ככולו בכ"מ וכמ"ש במק"א טעם
תפלת השחר עד חלות משום דמשמורא

ופלגא כו'. וע' סוכה כ"ו ז'. והאר"י ז"ל כ'
דשיתין נשמי ו' שעות ע' במקדש מלך ויגש
ר"ז א' ויעמ"ש בחי' :

[כה] **משמור** ז' כלבים נופקים . כשהכל
ישינים דבמשמור א' יש

בג"א ניעורים ואין מניחים אותו . וכן תפילה
טוב במקום שאין בג"א כי הם מבלבלים אותו
בפניות ומחשבת חוץ ושאר מחשבות זרות בא
ע"י וכמ"ש בדגמ"א כ"פ ע"פ וכל אדם לא
יהי' וגו' בבואו לכפר בקודש . ותפלה בנבור
כשגם הנבור מתפללין אין דעתן עליו וכן
הוא עליהם . [וגם בתורה א' (פסחים קיב .)
לא תשנה בגבהה של עיר אע"פ שאמרו
(נדרים פא .) הזהרו בתצורה וכן בכ"נו .
היינו כשלומד עמהם אבל לא במקום בג"א
שאין לומדין עמו] . ואפי' שיש בג"א צריך
לצייר במחשבתו כאלו אין איש בעולם וכמ"ש
בדגמ"א שם . וללשנא דאמלעית דאמלעיתא
לפי שאז הוקף השינה כי בסוף א' מתחילין
ובתחלת ג' ניעורין . ואפי' יעקו לא יעירו .
וכך צריך להיות השינה בלבו מכל עניני
עוה"ז שאפי' ע"י הצטקה בתפלה בדרך עליט
השנה וכיוצא לא יעירו רק יכוין הכל לדרך
גבוה כידוע . וכל עניני עוה"ז יהיו בטילים
אלו דכישן דמי :

[בז] **משמור** ג' תינוק יונק ואשה מספרת .

שניהם יחד זהו רק במשמר
ג' שיהיו כולם נעורים בזמן א' . וכן בגמל
יניקת תינוק משדי אמו התורה כאשר אשה
מספרת ויהי' גם האב [הקב"ה כמ"ש בר"פ
כ"מ] משתעשע ביניקת התינוק זהו רק
במשמור ג' שכבר שלם במעשים ובצבורה

שכלב. והנה במעשה הקדים תיטוק יונק
 שהוא המעורר קודם לאם והיא מעוררת
 לבעל. אבל להלן בשמיעה לאחרים למאן
 דגני כו' אמר להיפך אשה מספרת שקולם
 נשמע ושומע קודם ואח"כ כשמטה אזור שמע
 קול תיטוק יונק. והגמל יניקת תנוקת של
 בית רבן משדי אמה [כנס"י כמ"ש בר"פ
 כ"מ] ראשי הדור והם אז מספרים כבוד אל
 ושכינה מדברת מתוך גרום [וזהו במשנור
 ג' של גלות הדומה ללילה] באמת תיטוק יונק
 קודם. רק להרגשת עין בג"א אשה מספרת
 קודם. וכמ"ש בס' תולדות י"י ע"פ גמר
 חסיד כי פאו אמונים בשם ר"ל פיסטינר
 דהאי קרא מריש' לסיפי' ומסיפי' לרישא
 מדרש. וכמ"ש (ערכין יו.) פרנס לפי הדור
 דור לפי פרנס. והי קדים כנ"ל :

[כו] **צריך** בתחילת יום וכן בתחילת לילה
 להתפלל על הגלות [שעבוד כו'
 ושאר שבעים שקולים והכל א'] ועי' במג"א
 ר"ס א' בשם של"ה. לפי שאז הקב"ה שואב
 כו' [וכדיליף בהרא"ש על סוף כל משמר
 מזה] כדמשמע מלשון הגנו' סימנא למ"ל
 אורחא סימנא למ"ל יומא הוא דקשה הא
 מצינו ביומא (כח.) שטעו במאור הלבנה
 שהוא אור היום וכן מצינו להלן (כו ב') ביום
 המעונן התפללו של שבת בע"ש וא"כ שפיר
 צריך סימנא כשאנו ניכר. וע"כ דהך סימן
 פי' סימן על אמירות השאגה וע"ז אמר
 דלילה ויממא הוא וא"כ אין צריך סימן טפי
 [ניכר למטה כמשנת"ל אזה כג] כי ודאי
 בהתחלת הזמן דלילה ודיום שהוא חליפות

זמן דעוה"ז אז שואג על החורבן שכבר
מתחיל עוד זמן צפ"ע מהזמני העולם ועדיין
בן דוד לא בא. וזה שא' נמי להלן למאי נ"מ
למיקרי ק"ש דקשה למ"ל למאי נ"מ כו' וכי
לעיל קאמר נ"מ והול"ל רק סימנא למאן
דגני בבית אפל. ע"כ לזה אין צריך סימן
רק הסימן הוא שניכר למטה איזה שינוי אז
זה לאות על השאגה. אבל אח"כ למאן דגני
קשה למאי נ"מ הוצרך לומר למקרי ק"ש.
וה"ה דשם הוה מנ"י למימר ליום הגעשון או
זריחת אור הלבנה כנ"ל אלא דמאי דשכיח
טפי נקיט :

[כח] **מאן** דגני בבית אפל. פי' כו"ש
צפ" חלק (צב.) הוי קבל וקיים
כדתקן בית אפל כו'. והיינו שאין מאיר בו
שום אור אלהות ולא ידע זמן קבלת עול
מ"ש אימתי כיון דשמע חיטוק כו' ינטרף
עלמזו בהדי צבורא ובהדי ראשי העדה ובהדיהו
גם הוא יוכל לקבל כידוע כאשר נכלל נפשו
בגשמת גדולי הדור הם מעלים אותו. ודוקא
כשאין יכול לזאת מן הבית אפל. דלא עדיף
האי סימנא מחזקה דהיכא דאיכא לברורי
מבררינן ויזא לחוץ לראוה. [ולכן לא נקט
טפי סימא. דעדיין צ"ל דגני בבית סגור
שא"י לזאת לשאל מבג"א] אך כשאין יכול
כלל אחר כל השתדלות להגיע לבבו למקום
האור אז ינטרף בשמיעות קול חיטוק ואשה
משא"כ ביכול לזאת כו"ש בשעה"ס ממשל
דחבורה שנתלה א' או שמת ע"ש :

[כט] **מתחלה** הוא חורבן הבית [הפנימי].
בית דירה וכו' די רק

חורבה שחרב מאין דרים] ואח"כ שריפת
ההיכל [החילון]. וחורבנו היינו שריפה] ואח"כ
גלות ישראל. וכן החוטא מתחלה בלב שחרב
מיר"ש ואח"כ במוח [ששם אינו מדור קבוע.
כי בית זו אשה שהיא הלב. והוא נשרף
לגמרי שאינו מוקם מכיל אף לפרקים
מחשבת ש"ש שאולי יבוא הרהור חשובה ללב]
ואח"כ כל איברי המעשה גולים למקום
הטומאה. ובתשובה להיפך כמ"ש בזוהר (ח"א
קלד א) מתחלה בונה ירושלים והדר נדחי
ישראל יכנס [ובירוש'. דמע"ש (פ"ה ה"ב)
דבנין הבית ע"י מלכי או"ה] דמתחלה חקון
המדות והלב ואח"כ למעשים. וגראה דהיכל
קודם בבנין לבית וכן מתחלה המוח כמ"ש
הרמב"מ רפ"ב מוסה"ת וכי"ז הדרך כו':
[ל] **אף** מעשה שאינה הגונה בעלם כל
שהיא הגונה כפי מחשבת האדם
והיא מעשה מלוה רק שהי' לו לעשותה
עצוהו"ט אין לנו למונע ממנו עשייתה
[כדמשמע מזליהו שהמחין עד שסיים תפלתו
ולא מנעו חיבף. ואולי י"ל דלא הי' שם מקום
פנוי להתפלל עוד. והי"ל להתפלל בדרך ר"ל
קודם שגכנסת לחורבה. ואינו במשמע. אלא
גם שהי' יכול לזאת להתפלל לא מנעו
מהתפלל בחורבה. ואולי לבל יתבלבל בתפלתו
ע"י כיון שכבר הי' מוכן להתפלל לא רצה
למונעו אף שאינו ראוי עפ"י דין לעשות כן
לכתחילה]:

[לא] **אין** להתפלל במקום שאפשר להתבלבל
באמצע אלא תפלה קצרה שלא
יתבלבל בה. פי טוב מעט בכוונה מהרבות
בלא כוונה. וכן בכל ענין וזמן כשאין יכול

לכוין. כל החפלה ועוברי דרכים דרך המלך
'של עולם חלל שמאלי' שכלב יפסיקוהו מעבודתו
יחפלה חפלה קצרה עכ"פ צנוה :

[לב] **אין** נכנסים לחורבה פי' מקום פנוי
ממושב כנ"א האמיתים ומקום
מזוה רק כל מחשבת הרעות. מפני החשד
שיחשוד לעצמו שמא יש איזה תאוה בדבר.
ומפני המזיקין דכל מקום הפנוי מקדושה יש
מקום למזיקין וכן היצר להחגבר. ומפני
המפולת דהתחורבה רעועה שא"ל קיום
כמ"ש שקר אין לו רגלים. ואפי' לזורך
עבודה [להתפלל] אין ליכנס אם יכול
[להתפלל] בדרך הוא דרך המלך פילון נפולס
לעבודת ה' ואע"פ שדרך המלך הוא מלא
מעוברי דרכים והם המפסיקין להולך בדרך ה'
מוטב לעבוד שם עבודה קצרה כפי היכולת
מליכנס לחורבה ומחשבת חוץ לזורך עבודה.
אם לא בח רבא חדתי מחודשת מאתו ובתרי
שאינו יחידי בעבודתו על דרך הזה. וכשרי
שכל כונתם לעבודת ה' ודלא קאי בדברא
שהוא מקומן של כח היצירה :

[לג] **אע"ג** דזריזים אין מקדימין טפי
מנפרא כמ"ש פ"ק דפסחים
(ד.) זהו מלך הזריזות למזוה לבד אבל בדבר
מזוה הנחוצה לשעחה לא ולמד מפועל בעסקי
העולם בדבר הנחוצ. ולכן ס"ד בצרכות ב'
ב' דלמלאכת בהמ"ק הוי מחשבי ומקדמי גם
בלילה ע"ש. וי"ל גם למאי דדייק מקראי
דלא חשבי וקדמי היינו מפני שהי' להם הלילה
למשמר וג"כ לא היו פנויים לכך אלא

דמחשבי ומקדמי אבל בלא"ה ודאי למאנה
נחולה דעבדין כן כנ"ל :

[לד] ב"ר הלילה איברי לשינתא לחד מ"ד
בעירובין ס"ה א' וע"ש בחס' דהייט
לילי תקופת תמוז ועי' תענית ל"א א'
דמט"ו באב לריך להוסיף והייט מחזי תקופת
תמוז וכמ"ש במק"א דלעולם ההתחלה נמשך
עד החזי דאח"כ רובו ככולו וכאלו כולו עבר
והגילוח מתחילין להתגדל. ועי' במשנה ריש
ברכות דזמן ההתחלה ליטן עד סוף האשמרה
הראשונה ואף ר"ג וחכמים מודים לזה כמ"ש
בחר"י [ול"ע אחזי לא פי' דפליגי אף אומן
התחלת שניבה דאיכא אינשי שהולכים לשכב
בהאי שעתא דהא קיי"ל דאומר השכיבט ע"ל
ט' א' ברש"י וחס' ד"ה בלבד. וע"ש בגמ' ב'
ב' בזה מחלוקת בהתחלה וע"ש בתוד"ה ואי' :

[לה] ל"א יכנס לחורבא דשכיחים מוזיקין
[וע"ש בגמ' עוד ב' טעמים ע"ש
הג"מ בהם]. ועי' ב"ק כ"א א' וברש"י ע"ש.
כי בית הוא מקום שמחזיק בו איזה דבר
וכאשר חרב מאין יושב מבג"א ולא מחפזיו
[וכדאי' בב"ק שם דגם במחזיק בו תבוא
וליבי סגין] א"כ הוא מקום הפכי ומוזיק לשוב
בג"א ולפיכך א' שם בב"ק דמקלקל ג"כ
הבנין שהבנין מלרכי בג"א ומאחר שזה היפוך
השוב הוא ג"כ הפכי ומוזיק לבנין שהוא
מכלל הישוב :

[לו] ל"א יכנס בבהכ"ס ייודי בבהכ"ס
שלהם שהיו עומדים בשדה
ומסוכנים ממוזיקים ולפיכך לריכים להמתין

א' על חבירו [חו' שס ב' א' ד"ה מברך .
 ובהמתנה י"י כמס"ש מ"ג ב' דלבי אין מוסיף
 וכ"א שס ג' ב' דבתי ליכא ולכך כשישאר
 א' די כמס"ש . ה' סע"ב ב' שנכנסו כו' וע"ש
 ו' א' תוס' ד"ה המתפלל ויעו"ש שסיימו ולכך
 בלילה כו' משמע דבלילה גם צבהכ"ג דילן
 שבעיר יש לחוש וכ"מ ממ"ש בד"ה מברך
 הג"ל אבל כו' אלא בלילה . אבל ז"ע דהא
 יראו עינינו נתקן רק בלילה ומלשון ודוקא כו'
 משמע דצבהכ"ג דילן א"ל לומר יראו עינינו
 ול"ע . וברי"ף אהא דב' שנכנסו ט' משמע
 גם בזמנא דוקא בלילה ויל"פ ד' החוס' ד"ה
 המתפלל הג"ל קאי בזמנא . ולפ"י יש להגיה
 בתוס' ד"ה מברך הג"ל דז"ל אחר תי'
 המזיקים „בלילה” ותיבת אלא בלילה ט"ס
 ודחוק . ועבא"ח סי' ז' סט"ו יל"ע וגראה
 דס"ל דיתבלבל שייך גם בעיר כמ"ש בחר"י
 וגם זה דוקא בלילה אך על הי"א שברמ"א
 נרשם תר"י מבואר דלתר"י ה"ה ביום וכ"כ
 בב"י להתר"י אך ל"י מוג"ל . וי"ל תר"י קאי
 ע"ד הרי"ף דמיידי בלילה . וע' בטור מ"ש
 וי"א דאף בשלנו כו' לכאורה הק' י"א ד' תר"י
 וכמ"ש . אך ממ"ש בדיעה ראשונה בשדות
 אף ביום נראה דזהו דעת תר"י והי"א הוא
 ד' הרי"ף וס"ל דקאי אשלנו וכ"מ בב"י ע"ש .
 אבל ז"ע ויהא הרי"ף אין מחלק וגם בשדה
 דוקא בלילה . ולכן נראה טפי דהי"א דעת
 תוס' כנראה מדבריהם שלפנינו . ולפ"י
 צבהכ"ג שלנו בלילה אם יש חשש מזיקין תליא
 בפלוגתא . ובשלהם משמע אף ביום יש חשש
 ול"ע דהא יראו עינינו תקנו רק בלילה .
 ועכשיו ע"י רל"ו טעם אחר דהוא במקום

תפלת ערבית דגם כשכולס ביחד יראים [או
 דמקומן שאני כמ"ל ג' ב'. או משום חיות
 ולסטים ע"י בירוש' ריש פרקין וע' פסחים
 ב' א' ובתוס' ויומא כ"א ה'] אך ד' תוס'
 שכ' טעם להמתין ל"ע גם כש"ע ס"י ל' שכ'
 משום בלבול ולא זכר מזיקין ל"ע קצת. אמנם
 באמת לא מצינו איסור לבגד יחיד בביית
 בשדה ביום או שבעיר כלילה [רק לישן
 יחיד] וכן מ"ש ג' ב' בחורבא בדברא
 ששמע דוקא חורבא ובהכ"נ אינו חורבא
 כמ"ל דגם בי חבגא וליבי כגי [רק בשדה
 כלילה י"ל חשש כמ"ש פסחים ב' א' ע"ש
 בתוס'] וע"י א"ח ס"י ג' ס"א בהג"ה גם
 לענין בהכ"ס חלוק בין בשדה לבעיר. וי"ל
 גם בהכ"ס לא מקרי חורבא דהוא להשמיט
 אדם וי"ל שאני בהכ"ס דשכיחי מזיקין כמ"ש
 סילתי ברכות. אך י"ל גם בהכ"נ כמ"ש
 ב"ק ס' ב' דמה"מ מפקיד כליו :

[לז] **אשה** בדברא לא שכיחא. שדה הוא
 החפשות לאורך ורוחב כמו
 ששמעתי ע"פ ועתה בשדה לך ושם לא שכית
 תאות גופניות לחוש ולחשוד עלמו בכך :

[לח] **למד** לשונך לומר איני יודע שמה
 תבדד ותאחז. (ברכות ד' א')
 ור"ל אף בדברים הברורים במחשבה כשבאים
 לגלוי שהוא הלשון המוציא לפועל מה שבכח
 בלב יהיו תלויים בספק כי האדם עלול
 הטעויות ולכך צריך שכל גלוי מעשיו יהיו
 דברים מצוררים לכל ולא מה שמצורר רק לו
 במחשבתו. אבל במחשבתו יכול לחשוב אף

דברים המבוררים רק לו ובכגון זה לבא
לפומא לא גליא :

[ל] פעמים נדמה לאדם שיש לו סיעתא

דשמיא לדבר שהוא עושה

אל יסמוך ע"ז לאמר שדבר טוב הוא דלולי כן

לא היה הקב"ה עוזרו שרק לבא לטהר

מסייעין אותו אבל בבא לטמא א' רק פוחחין

לו ולא מסייעין. דנו"מ פעמים יש דלגיסיון

סייעוהו וכיוצא וכמ"ס במיכה ש' עתה

ידעת: כי י"טיב ה' [ושם זה בהוי"ה שהוא

קודם כדא"י בשבועות (לה ב)] לי כי ה'

לי הלוי לכהן הרי חשב שה' לו סיעתא

דשמיא ועזר אלהי להזמין לו הלוי לכהן

ולהטיב לו. [אמנם ח"ל א' בחדב"א (סא"ר

פ' כו) כי מיכה כפר באנכי ובמק"א ביארתי

שהוא כפירה בשורש הישראלי ועש"ב. ורק

בכאלה נמלא זה מי שהוא ח"ו שורש פורה

כו'. אבל אסו אן מי ידעין מהיכי קאחטין

כו' (כמ"ס קידושין עא :) והעלה לזה חפלה

ותחטנים לרחמי שמים המועילים להפך גס

השורש כמ"ס במק"א ע"פ לב טהור ברא

לי וגו' דבריאה בכל מקום היינו יש מאין

כנודע] וע"ל אות ס"ד :

[ט] עיקר התשובה הוא עד שיאיר ה'

עיניו שיהיו זדויות כזכויות

ר"ל שיכיר ויבין שכל מה שחטא ה' ג'

ברצון הש"י כמש"ל (ברכות לא סע"ב)

ג' פסוקים כו' ואתה הסבות את לבס ואשר

הרעותי כו' וכטעם ידיעה ובחירה שביאר

האריז"ל בסוף ס' ארבע מאות שקל כסף

ששניהם אחת כ"א במקום בפ"ע במקום

הבחירה שם אין מקום לידעה ובמקום הידיעה

שם באמת אין מקום לבחירה וכשמשיג לאחר זה העולם אז שבו כל זדונותיו בלתי יולאים מעומק ידיעת הש"י והוא ודעתו ורצונו הכל א'. ומאחר שהש"י רצה כן הרי הכל זכויות ואכה לכפרה גמורה שביוה"כ שזה עוד השפיר לעזאזל שאלו עשוהו האדם עצמו הי' עבד ע"ז גמור והוא לא יהי' שהוא יסוד כל המלות ל"ח וכל העבירות וההסרות מרצון הש"י. רק שהשפיר הוא ע"י רצון הש"י שהוא מזה לשלחו לו נעשה עוד מזה ולא עבירה. וכך פירשוהו רז"ל (פרד"א פ' מו) ועי' ברמב"ן פ' אחרי שאלו נותנים חלק לעזאזל שהוא הרע מזד מה שהש"י נזה לתת לו ונמצא העבירה מזה :

[מא] **אנכי** קודם ללא יהי' לך כי ע"י ההתבוננות הגמורה באנכי מזד אמונה הברורה בהש"י שהוא מזוי הוא כיול מלא יהיה וגשמר מכל מיני הסרות וזקקין כי אזיל (מד"ת וילא) עשה מזה א' מוסרין לו מלאך א' לשמרו. והנה מדה כנגד מדה כל המלות קבלו ע"י שליח נמסר מלאך ואנכי ולא יהיה שמעו מפי הגבורה לך בשכר אנכי הקב"ה בעצמו שומרו. ובמקום אחר אמרו כי ממזה נברא מלאך ובמלות אנכי נברא כביכול התגלות השגחת הקב"ה בעצמו במוחו ודעתו של זה בריאה ממש יש מאין במוח ולב אטום להיות מזוי אללו תמיד ע"י אחריותה כחודה של מחט מחתא נפתח אח"כ כפתחו של אולם :

[מב] **בתפלה** הוא העיקר החשק והרצון להתפלל ולהתחנן וכח"ש

אל חטא תפלתך קצב אלא רחמים כו' שהוא
 עצמו מאמרם שילהי מנחות בקרבנות
 [שהתפלה דוגמתן] שלא תאמר אעשה רצוני
 כו' ת"ל לרצונכם תזבחיהו דר"ל כי אין
 הקרבן מצוה ובנו"ש ולא צויתים גו' ע"ד
 עולה וזבח וכן בכ"מ. ועי' במ"ט בטעם
 הקרבנות. וטוע מ"ש מהר"מ אלשקר סי'
 קי"ז דכ"ה במד' וכ' משל כו' ע"ש דענין
 הקרבנות הוא שמקבל התקרבות נהנה ממנו
 וכל הע"ז אותו כח נהנה ומתגבר ע"י אותו
 קרבן כמו אדם ע"י מאכל ומתוך שידעו
 בע"ז כן ה' חשקם וכוספם שיוכלו להנות
 כביכול להש"י וע"ז נאמר למעשה ירך תכסוף
 כמשאז"ל (מד"ת מצוה ב) והש"י הרשם בכך
 שיוכלו לעשות כן שיהיו כמהנים אותו. רק
 מי שצריך לכך באמת הוא נהנה בכך אבל
 הש"י אין צריך לכך ולא תאמר אעשה רצוני
 כו' כבכל המצות רק לרצונכם כפי הרצון
 והחשק שלכם כך הוא הקרבן. רק דמזה הוא
 ההנאה להש"י מהרצון והחשק שלהם להנותו.
 וכן התפלה במקום הקרבנות שאין רצון הש"י
 מבנ"א שיחפלו לפניו וישווהו רק הרצון שלהם
 להתפלל זהו רצונות' והבן זה:

[מג] **פַּעַמִּים** י' אדם עומד במיסיון גדול
 כ"כ עד שא"א לו שלא ימטא כד"ש (ברכות
 לב.) מה יעשה הבן כו' וזוהו הוא נחשב
 אונם גמור דרחמנא פטרי'. וגם בהסתח
 היצר בחוקק עצם שא"א לנצחו שייך אונם
 [ואם הש"י הסיב את לבו הרי אין חטא זה
 חטא כלל רק שרצון הש"י ה' כן] ועמ"ש
 בכתובות (נא:) גבי מחלתו באונם אפי' נוחת
 לבסוף שאלמלא מניחה היא שוכרתו מותרת

לבעלה מ"ט יצר אלבשה הרי דזה מחשב
אונס גמור אעפ"י שהוא מרלונה מ"מ יצה
גדול כזה א"א בארס לכופו והוא אונס גמור
ואין כזה פונש אף דעשה איסור כיון דה"י
אטם. אבל הארס עלמו א"י להעיד ע"פ
בזה כי אולי עדיין היה לו כח לכוף היצר
[וכמו ששמעתי בזה מענין זמרי שטעה בזה]:

[מר] **מ**י שיש לו תשוקה גדולה לתאות הגוף
אל יתעצל בזה לחשוב כמה פגום
הוא שיש לו תשוקה כ"כ. כי אדרבא הוא
כלי מוכן לתוקף אהבם ותשוקת דרישת
האמת. וכתו שנחמו ההוא סבא [אשר הוא
אליהו לדעת י"מ בתוס' פ"ק דחולין (ו.)].
ושמעתי דכן הוא האמת ודק' תוס' שם
אכ"מ [לאב"י (בסוכה נב.)] וע"ז אמרו
דלעת"ל נדיקים נדמה להם יצה"ר בהר ורשעים
כחץ השערה ואיט שקר רק שניהם אמת כי
לאלו תשוקתם ותאותם עלומה ביותר:

[מה] **כשתמא** הרבה עד שנסתם
התשובה כי כבר סוגרו

דלתי לבו ע"ז א' טרא ניב שפתיים שלום
אלום שהקב"ה טרא יש מאין הדבור של
שלום שלום שהוא קבלת התשובה היפך האמר
לרשעים אין שלום. ותחלת אותה פרשה
(ישעי' ח) בפסוק כחמים באלים וגו' שדרשוהו
(נדה יג.) על המז"ל שפי' אמר צוהר (ח"א)
ריב (ב) דאין מושיל תשובה. ותחלת אותה
פרשה הצדיק אבד וגו' ידוע בזה דשומר
הברית נקרא נדיק וע"ש כל הפרשה. ושם
קרא ישעי' ליזה"ר מכשול כמש"ל (סוכה נב.).
שהוא מן הנד הזה שהוא מכשיל לפני עור

בדבר ג"כ. ואמר סולו וגו' [אבני קודש
המשחפות בראש חולות] והעלה כי כה וגו'
[קדוש הוא במקום גדר ערוה כמשו"ל] ואת
דכא וגו' כי יש מאין ידוע ליודעים שיש
מקום שנקרא אי"ן וכשמשיג אור נעלם כזה
משם משיג בריאה חדשה יש מאין ואיך משיג
זה ידוע מאמר הבש"ט ע"פ ה' לך וכאשר
הוא שפל רוח עד שהוא לאין ממש אז זוכה
לכך למרום [המרום מכל שהוא עלת הכל
ושורש כל האלילים שהם טלם יש מאין כמדוע]
וקדוש. וזה כי לא לעולם ח"ו כו' רק כי
רוח וגו' ודרז"ל (יבמות סב.) שיכלו הנשמות
ורמוזו אז יתוקן זה וזה נחומים לו ולאכליו
הם אינון נפשן ערטילאין והש"י בורא וגו'
יש מאין אמר ה' ורפאתיו שאין בזה שום
עלה רק שהש"י ברוב רחמיו וחסדיו אמר
ורפאתיו שכבר נרפא :

[טו] **רשע** אמר אלהים מה לך לספר
חוקי. ועל דבר זה ידו כו'
כי העובר ע"ד סופרים נקרא רשע כמ"ס
(יבמות כ.) אבל ע"ז א' הקדמונים מאמר
חז"ל (פסחים פ"ו:) כל מה שיאמר בעה"ב
עשה חוץ מלא. ולא לחנם כתבה תורה
ענין המעפילים בפ' שלח אשר כבר האמינו
בדברי משה ולמה לא שמעו לו בזה שאמר
להם אל תעלו וגו' אלא שהם חשבו שזה
בכלל חוץ מלא. ועי' בזהר (ח"ג קס א)
המליץ כל ענין מרגלים על התורה והי'
העונש שלא ישיגוה וע"ז העפילו לעלות אף
עד רטן הש"י כמשו"ל (סנהדרין קה.) מופתא
מלכותא בלי תגא [ולמדוה מבלעם שאח"כ
הסכים הש"י. כי בלעם נסחכל עד עקבתא

דמשיחא ולכך ידע סוד זה] פי' כידוע
מלכות הוא כנס"י וכתר הוא שורש רטון הש"י
ור"ל ממשלה מעצמו בלי רטון הרונים .
והתקרבות כנס"י מעצמו . והם לא הצליחו
בזה מפני שאכלו פנה כמשאז"ל (סוטה מט):
בעקבותא דמשיחא חונפא יסגא שאז הוא
העת לזה [ולפתיד נקבה תסובב גבר ואכ"מ]
ולכך אמר להם משה והיא לא תלל נראה
שענה הוא אלא שלא תלל ודייק והיא
שכ"מ דרז"ל היא ולא אחרת שיש זמן
אחר שמלליה והוא זמניו זה שהוא עקבי
משיחא :

[טו] **בר** הכחות הנטועות בכל נפש מישראל
אין לחשוב שהוא רע גמור ושלרדך
להיות הפט כי אין לך שום מדה וכן שאין
בה לך טוב ג"כ רק לרדך שישתמש בה כפי
רטון הש"י ואם אינו כפי רטון הש"י גם המדות
טובות רעות כמו שאל שנענש בעבור
הרחמות ובגיטין (ט.) פנותותו של ר'
זכרי' ב"א החריבה ט' ולהיפך אז"ל (שבת סג.)
אם ראית ח"ח טקס וטמר כנחש חגרהו
כו' ונחש הוא שורש הרע בכעס . ובת"ח ר"ל
אשר כל מגמותיו רטון הש"י אדרבא הוא
טוב מאוד ע"ד שאז"ל (ב"ר פ' ט) טוב
מאוד זה יצה"ר . וכן בגאווה (בפ"ק דסוטה ה.)
בשמתא מאן דלית ב"י . ולכן הנביאים היו
מיללים על אברן האומות לבי למואב וגו'
וכיוצא ורז"ל שבחוס ע"ז במ"ר (ר"פ בלק)
ובוודאי לא חשו על אבוד גופם כי באבוד
רשעים . רנה [ואולי יהי' לבי ע"ד שאז"ל
(שהש"ר פ' ה' ב) הקב"ה לבן של ישראל
שגא' טר לבדי . ואז"ל (מגילה י' :) הוא

אִיטוּ שֵׁשׁ] רַק יָדוּעַ כָּל אֹמֶה הוּא כַח מִיּוֹחַד
 ע' אֹמֶת וּפ' כְּחַת בְּנֶפֶשׁ וּבִיּוֹם הַהוּא יִגְדַּל
 הַמַּסְפָּד בְּאֶבְדֵּן הַיֵּלֶה ר' ג"כ כח"ש (סוכה נב.)
 בִּי יִפֶּה שָׁפָה א' בְּתַשׁוּבָה וּמַע"ט בַּעֲוֹה"ו
 מַכֵּל כו' וְאִזּוּ יִהְיֶה בְּכֻלָּל. וְאֶבְדֵּן אֹמֶה סְדֵמִית
 הוּא אֲבוֹד מַמְשֶׁלֶת אֹתוֹ כַח פְּרִי. [וּפ"ד
 שְׁתֵּאֱוֹן קֶהֱלֶת וְכֵן רז"ל שִׁלְיֵי שִׁבְתָּ עַל
 הַיְלֻחִים וְאֶפ"פ שִׁנִּיטוּ זָקִי ת"ח כו' דַּעֲתֹן
 מַתִּישֶׁבֶת כו' וּבִשְׁמוֹ"ר (ס"פ ה) מַתִּישִׁיּוֹת
 הַזָּקִיִּים וְכֵן בְּכ"מ. אֲלֵא שֶׁפֶסֶק הַחֲמִדָּה
 וְהַיֵּלֶה ר']. וְכַח בְּלַעַם בְּחַלְיִשׁוֹת שְׁלֵמִדּוֹ מַמְטו
 רז"ל (סְנֵה־דְרִין קה.) וְהוּא הִי' רֹאשִׁית גִּיּוֹם
 דּוֹגְמַת מִשְׁרַע"ה בְּיִשְׂרָאֵל כְּמִשְׁאֹ"ל (וּח"ג
 קֶלֶג ב) לִכְךָ הֵכֵחַ שֶׁהִצִּיג יִתְוֹקֵן בְּיִשְׂרָאֵל
 בְּאַחֲרִית הַיָּמִים וּבַעֲקֵבִי מַשִּׁיחַ אִזּוּ מִוִּלְפָּא
 יִסְגֹּא יִתְגַּדֵּל וְיִהְיֶה בַּמַּעֲלָה :

[סח] **נ** יִתְחַבֵּר עִם רַשָּׁעִים וְאִפִּי לַעֲשׂוֹת
 מַלְוָה וּכ"ה מְפֹרָשׁ בְּמַכִּילָחָא
 כְּמ"ש בְּהַתְחַבֵּרְךָ וְגו' וְאֶפ"פ שְׁתֵּחַבֵּר עִמּוֹ
 לְלַחֹם עַד אֶרֶס. וְנֹא' בְּנֵי אֵל תֵּלֵךְ בְּדֶרֶךְ
 אֶחָד וּבְכָל מִקּוֹם דֶּרֶךְ בָּס' מִשְׁלִי ר"ל
 דֶּרֶךְ הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹת. וְאִזּוֹ"ל (יִוְמָא לֵה:)
 גְּבִי יוֹסֵף לֵהוּיֹת עִמָּה לַעֲוֹה"ב וַעֲוֹה"ב הוּא
 רַק קְבוֹל שָׂכָר וְלֹא עוֹנֵשׁ דָּזָה אֵין נִקְרָא
 עוֹה"ב. רַק שְׁבִאֲמַת יוֹסֵף נִשָּׂא בְּתָהּ וּמֵהֶם
 יֵצֵא שִׁבְט בְּיִשְׂרָאֵל. וּמַשִּׁיחַ בֶּן יוֹסֵף. וְיוֹסֵף
 רָאָה ג"כ זֶה שְׁמִמְנָה יֵצֵא שְׁלֵשֶׁלֶת גְּדוּלָּה כּוֹ
 רַק לֹא רָאָה לֵהוּיֹת עִמָּה אִפִּי לַעֲוֹה"ב דָּגַם
 שִׁיְהוּדָא זִינָה וְיֵצֵא מִמֶּנּוּ מַלְכִּים וּגְבִיָּאִים וְהִי'
 זִמְתּוֹ רִטּוֹן הַש"י כְּמִשְׁאֹ"ל (סוֹכָה י:) יֵלְתָה
 ב"ק מִמֶּנִּי כו' וְלִמְטָה יִתְשֹׁב. אֲבָל תִּמְרָה הִיִּתָּה
 צְדָקָתָא וְרַשָּׁעִית לֹא רָאָה לֵהוּיֹת עִמָּה בַּעֲוֹה"ב :